

A. Kuś, M. Kowerski (red.)

Transgraniczny przepływ towarów i osób w Unii Europejskiej

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu,
Centrum Informacji Europejskiej „Europe Direct” w Zamościu,
Zamość, ss. 354

Streszczenie

W 2011 roku Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu wspólnie z Centrum Informacji Europejskiej „Europe Direct” w Zamościu wydała monografię traktującą o problemach transgranicznego przepływu towarów i osób w Unii Europejskiej. Monografia została zredagowana przez prof. Artura Kusia – Dyrektora Instytutu Europeistyki i kierownika Katedry Prawa Unii Europejskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i i profesora nadzwyczajnego w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Zamościu oraz dr Mieczysława Kowerskiego – Prorektora i kierownika Katedry Finansów i Rachunkowości Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Zamościu. Oprócz redaktorów autorami poszczególnych rozdziałów są z jednej strony naukowcy (pracownicy uniwersyteccy), z drugiej zaś strony praktycy (byli wysocy funkcjonariusze polskiej Służby celnej i Straży Granicznej) z dużym doświadczeniem naukowo – dydaktycznym:

- dr Anna Szachon – Pszenny – dr nauk prawnych; adiunkt w Katedrze Prawa Unii Europejskiej KUL,
- dr Stanisław R. Dubaj – dr nauk humanistycznych (politolog); prodziekan Wyższej Szkoły Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej w Chełmie; do 2008 roku funkcjonariusz – oficer Straży Granicznej na kierowniczym stanowisku,
- dr Piotr Witkowski – dr nauk humanistycznych, adiunkt w Wyższej Szkole Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej w Chełmie, w latach 1991 – 2006 funkcjonariusz Służby Celnej, w tym długoletni dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej,
- dr Piotr Sawczuk – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej, radca prawny (adwokat).

Koncepcja książki jest czwórdzielna, gdyż publikacja składa się z czterech odrębnych, aczkolwiek uzupełniających się wzajemnie, części. Część pierwsza stanowi swoiste wprowadzenie w tematykę transgranicznego przepływu towarów i osób. Składa się z dwóch rozdziałów. W rozdziale I opisane zostały wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania przepływu towarów w Unii Europejskiej. Zwrócono uwagę na pojęcie integracji gospodarczej, autonomii prawa unijnego oraz klasyczny podział prawa Unii Europejskiej. Dokonano analizy poszczególnych form międzynarodowej integracji gospodarczej oraz scharakteryzowano rynek wewnętrzny i swobody i polityki unijne. Podstawowe znaczenie w tym kontekście miało ukazanie zasad swobodnego przepływu towarów wewnątrz Unii Europejskiej oraz wspólnej polityki handlowej. Rozdział II to uzupełnienie rozdziału wcześniejszego. Ukazano w nim bowiem istotę swobodnego przepływu osób w Unii Europejskiej i strefie Schengen. Omówiona została geneza oraz podstawowe pojęcia i ograniczenia związane ze swobodnym przepływem osób w Unii Europejskiej. Dokonano także analizy strefy Schengen oraz przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

Część druga prezentuje zagadnienia ściśle odnoszące się do problematyki przepływu towarów. Składa się z pięciu rozdziałów zasadniczo odnoszących się do problematyki związanej z prawem celnym Unii Europejskiej. Prawo celne Unii Europejskiej stanowi bowiem jądro rozważań w zakresie przemieszczania się towarów. W rozdziałach tych dokonano analizy zasad związanych z wprowadzeniem towarów na obszar celny Unii Europejskiej, długiem celnym, elementami kalkulacyjnymi (tj. taryfą celną, pochodzeniem towarów i wartością celną), a także z operacjami uprzywilejowanymi i zwolnieniami celnymi. W części tej zamieszczono także informacje związane z umowami celnymi i międzynarodową współpracą celną oraz wskazano podstawowe zadania i strukturę organizacyjną administracji celnych w wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej (Polsce, Niemczech, Belgii, Włoszech i Bułgarii).

Dopełnieniem części drugiej jest część trzecia, w której zaprezentowano podstawowe elementy związane z transgranicznym przemieszczaniem się osób. Wskazano na warunki przekraczania i procedury kontroli granic państw członkowskich Unii Europejskiej w ruchu osobowym, System Informacyjny Schengen – jego wdrożenie oraz perspektywy rozwoju. W części tej opisano także ogólne założenia polityki migracyjnej, azylowej i wizowej Unii Europejskiej. Wskazano także na uproszczenia w przekraczaniu granic związane z wdrożeniem zasad tzw. małego ruchu granicznego. Podobnie jak w części drugiej, dokonano charakterystyki organizacji Straży Granicznej w wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Istotnym elementem jest także rozdział poświęcony nowym

sposobom ochrony granic Unii Europejskiej i strefy Schengen w kontekście funkcjonowania FRONTEX jako agencji granicznej Unii Europejskiej.

W części czwartej, mającej odmienny charakter od pozostałych części, omówiono organizację przejść granicznych na granicach zewnętrznych w świetle dorobku Schengen. Ostatni rozdział to także swoiste studium przypadku, w którym opisano i poddano analizie wpływ transgranicznego przepływu osób i towarów na rozwój województwa lubelskiego. Zawarte w nim szczegółowe dane statystyczne uzupełniają teoretyczne rozważania zamieszczone we wcześniejszych rozdziałach i stanowią klamrę domykającą analizę transgranicznego przepływu towarów i osób w Unii Europejskiej.

Intencją Autorów było przygotowanie opracowania zawierającego aktualnie obowiązujące regulacje w zakresie przepływu osób i towarów na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej. W pracy wskazane zostały także wewnętrzne aspekty i problemy związane z przemieszczaniem się osób i towarów w Unii Europejskiej. Ze względu na wielość problemów związanych z tym zagadnieniem, w pracy skupiono się na zaprezentowaniu podstawowych i – zdaniem Autorów – najważniejszych elementów systemu prawnego związanego z przemieszczaniem się osób i towarów w Unii Europejskiej.

Omawiana publikacja powinna zainteresować praktyków, a więc osoby prowadzące operacje importowo – eksportowe w przestrzeni międzynarodowej oraz pracowników i funkcjonariuszy służb państwowych nadzorujących prawidłowość tych działań (np. Straż Graniczna, Służba Celna), a także osoby zatrudnione w przedsiębiorstwach uczestniczących w obrocie towarowym z zagranicą (np. w agencjach celnych, spedycjach międzynarodowych, przedsiębiorstwach przewozowych). Stanowić może także źródło danych i informacji dla studentów szkół wyższych na kierunkach i specjalizacjach związanych z integracją europejską, administracją i handlem międzynarodowym (np. stosunków międzynarodowych, bezpieczeństwa, obsługi ruchu granicznego lub administracji gospodarczej).